

INBJUDAN

Datum
2020-04-16

Postadress
Box 45093
104 30 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2
111 60 Stockholm

Telefon
010-470 03 00

Org nr
202100-6487

www.uhr.se

Minnesanteckningar

Forum för internationalisering, 2020-03-11

Deltagare:

Markus Filipsson, Migrationsverket
Lena Bruce, Regeringskansliet
Linn Svärd, SFS
Veronika Melander, Sida
Hans Pohl, STINT
Ylva Fältholm, SUHF/Högskolan i Gävle
Marita Hilliges, SUHF
Eva Åkesson, SUHF/Uppsala universitet (via länk)
Kurt Bratteby, Svenska institutet
Monika Wirkkala, Svenska institutet
Anders Ahlstrand, UHR
Daniel Edquist, UHR
Tuula Kuosmanen, UHR
Mikael Olsson, UHR (via länk)
Andreas Sandberg, UHR
Ulf Hedbjörk, Universitetskanslersämbetet
Helena Lejon, Utbildningsdepartementet

Gäster:

Karin Knutsson, KTH
Maria Wilenius, Stockholms universitet
André Bryntesson, Uppsala universitet

Inledning och presentationsrunda

Tuula hälsade välkommen. Därefter gjordes en kort presentationsrunda. Inga övriga frågor anmäldes. Tuula påpekar att agendan ändrats något och att Markus kommer att inleda.

Återrapportering och förslag från arbetsgruppen för migrationsfrågor samt förnyat mandat

Markus Filipsson, Migrationsverket

Markus redovisar arbetsgruppens arbete efter nära två års arbete. Han pekar på att man arbetat systematiskt utifrån sin prioriteringslista. Profilmallarna var ett viktigt steg som utvecklades för att ha en gemensam nomenklatur. I samband med att mandatet ska förlängas så har man omarbetat och reviderat sin

prioriteringslista. Orsaken står att finna i vad som framkommit inom gruppen men också i de nya externa krav som kommit i och med student- och forskardirektivet.

Bland det som helt och hållet avslutats under det tidigare arbetet återfinns checklistan för studieintyg. Även vad gäller frågan om försörjningsintyg har man gått igenom det mesta och landat i konkreta åtgärder.

I den nya prioriteringslistan – som visas av Markus med en uppmaning om att deltagarna är välkomna in med synpunkter på även efter mötet – så ges kravet på heltidsstudier högsta prioritet. Även frågor kring sjukförsäkring är något som lyfts och där man ser behov av förtydliganden med anledning av regeländringarna.

Markus påpekar att lagen är väldigt strikt i fråga om heltidsstudier och inte medger undantag. De öppningar som fanns tidigare har tagit bort. En tredje aspekt som lyfts rör möjligheterna att vistas utomlands som en del av studierna där det också kommit en dom som Migrationsverket kommer att titta närmare på.

Kontrollen av handlingars äkthet kommer att få större vikt framöver i Migrationsverkets bedömningar. Detta kan påverka hur Migrationsverket bedömer studieavsikt i relation till kontroll av handlingar. Studieavsikt har graderats ner i förhållande till falska handlingar.

Markus påpekar att förslaget till ny prioriteringslista är ett förslag och att man från arbetsgruppen välkomnar förslag från Forums medlemmar.

Tuula avrundande med att ta upp frågan om nytt mandat för arbetsgruppen. Mandatet för arbetsgruppen för migrationsfrågor gick ut 2019. Forum behöver därför fatta ett beslut om nytt mandat och myndigheter som ingår i gruppen bör nominera nya representanter, eller förnya mandatet för nuvarande representant.

Anders påpekade att inrättandet av arbetsgruppen skedde utifrån Forums medlemmar av vilka vissa blev medlemmar i arbetsgruppen – men att Migrationsverket också haft möjlighet att adjungera medlemmar som de sett som viktiga för gruppens arbete.

Då frågan kommer till diskussion påpekar Marita att Forum självfallet ska förlänga mandatet för gruppen. Marita säger att denna arbetsgrupp varit det bästa man gjort inom ramen för Forum. Hon sa också att det var viktigt att man snabbt förlängde mandatet så att gruppen "kan fortsätta att arbeta". Marita lyfte att i just tider av pandemi så kan frågan om kravet på heltidsstudier bli en utmaning – då studierna kan dra ut på tiden av olika orsaker. Marita frågar om man behöver begära lättnader och efterlyser information om till vem man ska vända sig om man ska gå in med en sådan begäran. Har Migrationsverket förberett sig på ett sådant scenario? Markus svarar att Migrationsverket inte ännu har det. Lagen är dock strikt i detta avseende, enligt tidigare migrationslagstiftning var det möjligt att göra undantag vilket har tagits bort. Om det behövs en begäran kan lärosätena gå in gemensamt med en sådan enligt Markus.

Ylva F påpekar att vid stängning av ett lärosäte förlorar svenska studenter sin rätt till studiemedel vilket är oroande.

Tuula avslutar med att konstatera att Forum beslutar om ett förlängt mandat. Sekretariatet kommer att skicka ut en förfrågan om representanter i gruppen till berörda myndigheter och organisationer.

(Se underlag)

I väntan på beslut – inventering av internationaliseringsutredningens förslag. Vad kan respektive myndighet/organisation göra utan regeringsbeslut?

Introduktion Tuula Kuosmanen, UHR

Tuula inleder med att säga att listan som skickades ut som underlag till mötet kommer ur ett möte mellan UHR:s Generaldirektör och SUHF:s expertgrupp för internationalisering. Vid det mötet konstaterade man att det finns förslag och rekommendationer i internationaliseringsutredningen som kan göras utan beslut från Regeringen. På uppdrag av UHR:s Generaldirektör har UHR gjort en översiktlig kartläggning av förslagen i internationaliseringsutredningen.

Förslagen i betänkandena omfattar uppdrag till lärosäten, UHR, UKÄ, SI, Migrationsverket och inrättande av olika samverkansorgan samt inrättande av en plattform. För den översikt som UHR har gjort av förslagen och som skickades ut som underlag till mötet har utgångspunkten varit uppdrag/frågor som Forum för internationalisering och/eller UHR har arbetat med, arbetar med för närvarande eller skulle kunna arbeta med utan beslut fattade av regeringen eller utpekade uppdrag.

De uppdrag som direkt berör lärosätena eller andra myndigheter har lämnats utan kommentarer. Översikten är tänkt som ett underlag för diskussion om vilka förslag som myndigheter/organisationer i Forum redan jobbar med eller kan tas sig an.

Mötet menar att listan var intressant och ett bra initiativ. Marita H frågar om övriga organisationer/myndigheter i Forum bör gå igenom listan och fylla på. Eva Å instämde och fyllde på att man i så fall bör kunna ange om det är något man inte vill genomföra. Kan man lägga till en kolumn där man anger prioritet?

En kort diskussion tar vid om vad som är på gång. Inga besked om att regeringsbeslut angående utredningens förslag är på gång i vår. Marita konstaterade att vi får jobba med de frågor vi kan utan regeringsbeslut. Ulf H säger att en del i det svar UKÄ angav i remissvaret inte längre är aktuella. Linn S sade att det pågår en hel del ute på lärosätena.

Förslag att forumsekretariatet skickar ut listan till forummedlemmarna med en uppmaning att fylla på vad den egna organisationen redan gör i förhållande till enskilda förslag, vad den prioriterar att göra i framtiden. Frågan tas därefter upp på höstens möte. Mötet stödjer förslaget.

Daniel E påpekar att det kan bra att återkomma till frågan med kompletterad lista där man anger vad den egna organisationen vill göra eftersom en diskussion om prioriteringar kan berikas av att tas upp ta upp i detta forum.

Tuula avslutar med att säga att forumsekretariatet skickar ut listan med nya kolumner där den svarande organisationen anger prioriteringsnivå och vilken organisation man svarar för och ber alla komplettera. Svarsdatum innan sommaren.

Kartläggning av forummedlemmarnas nätverk för internationalisering

Redovisning av resultat och diskussion

Mikael Olsson, UHR

Mikael O redogör utifrån en presentation för de data som inkommit genom den webbenkät som genomfördes hösten 2019. En enkel sammanställning av vilka nätverk som har rapporterats delas också ut. Mikael påpekar att någon genomgripande analys ännu inte hunnits med utan fokus ligger på att presentera vad som gjorts, vilka data som samlats in men också ge en bild av vilka data som saknas om kartläggningen ska kunna omvandlas till en mer "komplett och fungerande katalog" av nytta för forummedlemmar och andra.

Av Forums 16 medlemmar svarade 12 av medlemmarna på enkäten. Dessa 12 organisationer rapporterade totalt 54 nätverk varav 40 har identifierats som unika nätverk/grupperingar. Samtidigt är det tydligt att vissa medlemmar stod för huvuddelen av de inrapporterade nätverken. UHR rapporterade 18 nätverk och UU, HiG och SUHF-kansliet rapporterade sammanlagt 20 nätverk medan andra myndigheter/organisationer rapporterade färre – 1, 2 eller 3 nätverk vardera – med undantag för CSN som rapporterade deltagande i 4 olika nätverk.

Frågan om ett mörkertal väcktes av Mikael i två dimensioner – dels i att det kanske finns långt fler än de 40 nätverk som identifierats – men också i att många medlemmar inte rapporterat alla nätverk som de är delaktiga i. Mikael föreslår att det borde vara dessa frågor som stod i centrum för den efterföljande diskussionen.

Mikael presenterar sedan de data som samlats om de olika nätverken. Han påpekar att man dels ville ha en allmän och övergripande karakteristik av nätverket i fråga – namn, akronym, vems initiativ, vilket mandat, startår, verksamhetsområde etc. I enkäten frågades också i vilket grad (skala 1-10) nätverket var operativt eller strategiskt samt i vilken grad internationaliseringsfrågor stod i fokus för arbetet (1-10). Centralt för kartläggningen var också vilka medlemmarna var men också vem som var kallande och hur ofta man träffades.

Av intresse hade också setts vilken "nivå" nätverket hade på deltagande – dvs om högsta beslutande nivå fanns med (DHB = Deltagande Högsta Beslutande nivå), om det fanns deltagande på strategiskt beslutande nivå (DSB), om deltagande från verksamhetsnära beslutande nivå (DVB) var vanligt eller om deltagandet i princip var förbehållet den operativa nivån (DOP). Enkäten ställde motsvarande frågor om till vilka nivåer som rapporteringen gick. Rapporteras arbetet till högsta beslutande nivå (RHB), strategiskt beslutande nivå (RSB), verksamhetsnära beslutande nivå (RVB) eller rapporterades det till den operativa nivån (ROP). Mikael påpekade också att data för dessa variabler skulle tillsändas forums deltagare.

Mikael sade också att frågor ställdes om huruvida nätverket var kopplat till andra nätverk och verksamheter inom den rapporterade organisationen och att man hade samlat in data om hur rapportören såg på nätverkets historiska och framtida relevans.

Mikael menar att ett nyckelproblem med enkätdata i dess nuvarande form är att den troligen innehåller för lite, felaktiga och/eller missvisande data om nätverken då endast en handfull nätverk rapporterats av mer än en organisation. Forum för internationalisering och Arbetsgruppen för migrationsfrågor hade rapporterats av 4 organisationer vardera och Euroguidance, Högnätet, Hönsi, Intsam, Nils, Nimk, UNSI och SUHF:s expertgrupp för internationaliseringsfrågor hade rapporterats av vardera två olika organisationer. De 30 övriga nätverken hade bara en rapportör.

Data för mötesfrekvens presenterades liksom för i vilken grad nätverken uppfattades som operationella eller strategiskt inriktade. Karaktäristiska för de individuella nätverken presenterades översiktligt liksom spridningen på hur många olika medlemmar som rapporterats för vart och ett av nätverken (OH6-9). En slutsats av analysen (OH10) var att nätverken hade en relativt sett liten roll för högsta ledningen. Nätverken dominerades av operativa deltagare som rapporterar till den verksamhetsnära beslutande nivån.

Mikael avslutar presentationen med att ställa frågan om och hur man borde gå vidare med kartläggningen. Frågor som han såg vara av vikt rörde hur man skulle hantera bortfall i svarsfrekvens (dvs att man skulle önska fler perspektiv på ett och samma nätverk), att man kanske saknade vissa nätverk helt och hållet då respondenterna missat att rapportera dem, att vissa nätverk kanske inte borde finnas med i kartläggningen etc.

Flera representanter framför att det var intressant att se vilken mängd nätverk/grupperingar som finns. Speciellt intressant att se på representationen och vilka man rapporterar till. Kopplingar till andra nätverk och hur de överlappar är också en intressant aspekt. Det vore intressant att klustra på ett övergripande sätt för att se hur de olika nätverken hänger ihop d.v.s. utgå ifrån myndigheter/organisationer och se hur de kopplas ihop genom de olika grupperingarna. Var korsar vi varandra? Mikael kommenterar att det skulle behövas mer fullständig rapportering från alla forummedlemmar för att göra rättvisa åt en sådan bild.

Flera representanter framför också att det var svårt att avgöra vilka nätverk/grupperingar man skulle rapportera. Man gjorde sannolikt olika tolkningar av vilka nätverks som skulle redovisas. T.ex. fokuserar väl inte UHRs rektorsråd på internationalisering? Och vad ska vi göra med de grupper som är i gränslandet mellan nationell och internationella? Vissa rapporterade nätverk/grupperingar kanske därför borde strykas från listan. Tydliga definitioner av som ska rapporteras behövs.

Lena B påpekar också att Regeringskansliet står som deltagande i vissa nätverk som de formellt inte ingår i. Exempelvis ingår inte Regeringskansliet formellt i IntSam.

Flera påpekar att det är ett värdefullt arbete har gjorts och att om man har en enkel lista med korta beskrivningar av vad nätverken arbetar med kan den vara till hjälp om man har en speciell fråga man vill adressera. Kurt B menar att listan skulle kunna publiceras och att listan bör kunna uppdateras löpande.

Vi måste också ställa oss frågan vad vi vill med här? Vem ska avgöra vilka grupperingar/nätverk som är viktiga. Alla forummedlemmar svarade inte och alla angav inte heller alla nätverk de ingår i. Det illustreras av att bara fyra av de svarande forummedlemmarna angav Forum som et nätverk de ingår i. För att underlätta att ange nätverk föreslår Veronika M att det vore bra att få en lista över grupperingar/nätverk där man kan ange om man ingår eller ej.

Tuula avslutar med att det kan vara bra kvalitetssäkra listan först och även publicera den. Forumsekretariatet kommer att gå ut med en förfrågan om att komplettera listan innan sommaren. Tar upp igen den under höstens möte.

(Se även ppt)

Europauniversiteten – European University Initiative

Vilka utmaningar står lärosätena inför och vad kommer lärosätenas medverkan innebära för myndigheterna/organisationerna i Forum?

Maria Wilenius, Stockholms universitet

Karin Knutsson, KTH

Maria och Karin börjar med att presentera vad Europauniversiteten är för något, fortsätter med att presentera sina lärosätens nätverk för att avsluta med vilka utmaningar de ser. EUI tog sin början i Macrons linjetal 2017 där han presenterade tanken om att det bör skapas Europeiska universitet. EU tog upp bollen direkt och utlyste medel i en pilotomgång. Till denna pilotomgång kom det in 54 ansökningar varav 17 beviljades som omfattar 117 lärosäten från 24 länder. Svenska lärosäten (SU, KTH, Handelshögskolan i Stockholm, LiU, GU, och LU) ingår i sex av de beviljade allianserna. Varje allians har beviljats 5 miljoner Euro över en treårsperiod.

Syftet med EUI är att:

- Stärka europeiska universitets kvalitet, attraktions- och konkurrenskraft
- Bidra till harmonisering av högre utbildning i Europa
- Främja de grundläggande europeiska rättigheterna
- Stärka samhörigheten i Europa genom att öka kunskap och förståelse för olika kulturer och språk

Kommissionens krav för finansiering är att det skapas ett gränsöverskridande campus bestående av minst tre europeiska lärosäten där man kan röra sig som om gränser inte finns. Det ska vara kunskapsbildande grupper som jobbar "utmaningsbaserat" och som har en långsiktig gemensam strategi. Mobilitet är en viktig del av EUI, minst 50 % av studenterna inom allianserna ska kunna dra nytta av mobilitet; fysisk, virtuell eller blandad.

Maria W presenterar Civis, det samarbete som Stockholms universitet, SU, ingår i. Det består av åtta lärosäten som tillsammans har 385 000 studenter och 55 000 anställda, vilket är en ganska stor allians. De flesta av lärosätena som ingår i alliansen är nya för SU. Förutom de 5 miljoner Euro alliansen har beviljats bidrar lärosätena med 2,5 miljoner Euro i medfinansiering. Projektmedlen täcker endast en del av kostnaderna; arbetstid för några få bestämda roller i projektorganisationen och resor. Mycket lite obundna utvecklingsmedel. Det gäller därför att utnyttja andra finansieringskällor som mobilitetsmedel inom Erasmus+, externa forskningsmedel och interna medel på lärosätena.

Målen för Civis är att:

- Utveckla gemensam utbildning med grund i universitetens starka forskningsområden. Globalt arbete med fokus på Medelhavsregionen och Afrika
- Ökat samarbete genom ökad mobilitet för studenter och anställda och främja mångspråkighet
- Eliminera administrativa hinder och förändra regelverk

Samarbetet ska pusha för reformer vid respektive lärosäte. Universitetsalliansens fokus för arbetet med gemensam utbildning, forskning och innovation kommer att bedrivas inom fem tema:

- Hälsa
- Städer och mobilitet
- Klimat, miljö, energi

- Digitala och teknologiska omvandlingar
- Samhälle, kulturer och kulturarv

Alliansen ska bygga upp utbildningshubbar kring dessa tema. Den första hubben ska utvecklas på SU inom klimat, miljö, energi.

Karin K fortsätter med att presentera universitetsalliansen Unite där KTH ingår. Den bygger på lärosäten ur ett nätverk som funnits 30 år. Huvudfokus är ingenjörsvetenskap men inte enbart då flera av lärosätena också bedriver forskning och undervisning inom andra ämnen. Unite ska arbeta för att vara ett helt integrerat campus som attraherar studenter och forskare från hela världen. Unite ska vidare etablera universitetsövergripande arbetslag samt möjliggöra för flexibla utbildningsalternativ med olika former av mobilitet, vanlig fysisk, kort och lång mobilitet, virtuellmobilitet och en mix av dessa. Gemensam kurs- och programutveckling och ett virtuellt campus är ytterligare mål.

De olika lärosätena som ingår i universitetsalliansen har olika styrkor. Exempelvis kan KTH lära sig en hel del när det gäller virtuellt campus medan man har arbetat länge med pedagogiskt utvecklingsarbetet och har därför mer att bidra med i det avseendet. Forskarutbildning kommer att vara ett starkt fokus. Alliansen kommer att ha gemensamma doktorander, vilka de vill ska få en kvalitetsställning likt Marie Skłodowska Curie (MSCA) inom Horizon2020.

Inom Unite bidrar de medverkande lärosätena med en hel del medfinansiering. Utöver det bistår de flesta andra länder med nationell medfinansiering för deltagande i dessa Europauniversitet vilket Sverige saknar.

Karin och Maria fortsätter med att redogöra för de utmaningar som finns med deltagandet i Europauniversitet. Utmaningarna har diskuterats gemensamt mellan alla svenska lärosäten som för närvarande är inblandade i ett Europauniversitet:

- Nya former för mobilitet och gemensamma utbildningar
"Kortmobiliteter", "virtuella mobiliteter" – krockar eller stöds inte av systemstödet Ladok eller studiestödssystemet.
Olika lagstiftning och olika system för kvalitetssäkring av gemensamma program i de olika partnerländerna.
- Regelverk (lokalt men ffa nationellt)
Olika lagstiftning i Europa för utbildning på grund-, avancerad och forskarutbildningsnivå, Sverige har exempelvis en fyraårig forskarutbildning medan de flesta andra lärosäten i alliansen har en treårig. Finansieringen är anpassad efter en treårig utbildning.
- Finansiering och resurssättning
Samarbeten som ska leverera resultat på tre år i stora och komplexa utbildningssammanhang: kräver mkt arbete och driver resurser, både akademiska och administrativa. Nationella finansieringssystem tillgodoser en del men ytterligare finansiering vore välkommen.
- Former för samarbete samverkan ("legal entity" m.m.)
Europauniversitetets legala status och alliansparternas självständiga status. Vissa driver på för att Europauniversiteteten ska bli en egen juridisk person.
- Omvärld och stöd från myndigheter

De åtgärder och stöd från myndigheter som är angelägna rör:

- Europauniversiteteten = Bologna 2.0? Struktureller reformer av högre utbildning behöver regeringens och aktuella myndigheters stöd
- Behovet av ett möjliggörande regelverk och stöd från Migrationsverket vad gäller tredjelandsstudenter kommer att öka med stora internationella samarbeten med tillhörande stora studentströmmar
- UHR: European passport, Student card, nya Erasmus+
- UKÄ: EUniQ-projektet, nationella vs internationella kvalitetssystem
- CSN: stöd för korta och virtuella mobiliteter
- Sida och Svenska Institutet (samarbete med afrikanska lärosäten, andra utlysningar?)

Vilka nya typer av mobilitetaktiviteter ser man framför sig? Mixad mobilitet till exempel kan innebära att en korttidsmobilitet kombineras med virtuell mobilitet, dvs en student börjar kursen virtuellt på ett lärosäte för att sedan göra en kortmobilitet. Detta kan ställa till det för studentens studiemedel.

André undrar hur man inom Europauniversiteten tar man miljöansvar när det gäller mobilitet? Karin K svarar att KTH erbjuder Erasmus-studenter som har möjlighet att åka tåg till sitt utbytesuniversitet ett Eurorailkort.

Handlar det om gemensamma program eller gemensam examen inom SU:s och KTH:s universitetsallianser? Eftersom lagstiftningen ser olika i länderna, tex när det gäller ackreditering är gemensamma examina en utmaning. Ulf H inflikar att kvalitetssäkring är en utmaning i dessa sammanhang men en diskussion hur det ska kunna ske pågår. UKÄ och övriga kvalitetssäkringsorgan vill undvika dubbel- och trippelkontroll av kvaliteten genom flera länders kvalitetssäkringssystem.

Linn S frågar hur studentinflytandet ser ut i dessa universitetsallianser. Maria svarar att det är en utmaning, i Civis var inte det inbakat från början av samarbetet vilket krävde anpassning i efterhand. Ska det vara svenska eller europeiska organ som ska representera i beslutsprocesserna? Karin fyller på med att säga att studentinflytande finns i flera aktiviteter inom Unite, tex i utveckling av kurser. Linn påtalar också att det är lite problematiskt om studentmobilitet bara ska öka inom nätverken. Då riskerar man att begränsa mobiliteten. Daniel E tillägger att det kommer att finnas gott om stipendiemedel för mobilitet inom Erasmus+ även i framtiden så det bör i alla fall inte finnas några finansiella hinder för svenska studenter att delta i mobilitet i framtiden.

Hans P undrar hur allianserna ska uppnå allt under de tre år de har finansiering. Det är ganska kort tid att göra allt det som beskrivs. Maria svarar att de har gjort en plan som sträcker sig utanför det initiala åren. SU räknar med att kunna säkra förlängning av medlen.

Marita H – vad tror ni om utsikterna att uppnå Macrons vision? Maria svarar att det kanske inte är allas mål att skapa helt integrerade lärosäten över nationsgränserna. SU vill hålla det mer som ett universitetssamarbete.

Hur kan man gå vidare med de utmaningar som andra myndigheter kan påverka? UHR kommer att sammankalla ett nätverk av EUI-lärosäten där utmaningar kan tas upp. Vissa utmaningar behöver preciseras för att identifiera hur de ska mötas. Marita påpekar att det är viktigt att SUHF centralt, expertgruppen för internationalisering involveras.

(Se även ppt)

Internationella studenter i Sverige - Avgiftsreformens påverkan på inflödet av studenter Delmi-rapport (2019:4)

André Bryntesson, Uppsala universitet

André inleder med att ange syftet med studien: Analysera förändringarna av studentflödena till Sverige i samband med införande av studieavgifter 2011, i förhållande till politiska målsättningar för internationaliseringen av den högre utbildningen. Siffrorna är nu inte helt aktuella men de strategiska resultaten är fortfarande relevanta.

André fortsätter med att redogöra för vilka underliggande prioriteringar som har legat till grund för rekrytering av internationella studenter i Sverige. Det har i huvudsak varit två olika synsätt som har dominerat; mångfaldsmodellen och konkurrensmodellen. De skiljer sig åt hur de ser internationella studenters roll i målet att höja kvaliteten. Studenter är antingen grund för ökad kvalitet eller en konsekvens den ökade kvaliteten. I samband med avgiftsinförandet var det framför allt den senare modellen som aktualiserades i argumentationen, då lärosätena skulle uppleva en press att höja kvaliteten för att fortsatt kunna attrahera internationella studenter.

Efter avgiftsinförandet blev det ett stort initialt tapp i inflödet av studenter. Därefter har antalet inkommande studenter ökat, till stor del med hjälp av SI:s stipendier för avgiftsskyldiga studenter. Sverige tappade inte bara numerärt utan också i andelar av tredjelandsstudenterna. Både antalet studenter i svensk högre utbildningar

ökade något under perioden, och antalet internationella studenter ökade starkt globalt. Den minskningen står i konflikt med den övergripande målsättningen att öka internationaliseringen.

I och med införandet av studieavgifter för tredjelandsstudenter måste lärosätena anstränga sig mer för att locka tredjelandsstudenter vilket kan driva fram kvalitetshöjande åtgärder och/eller intensifiera lärosätenas marknadsföring. Men ett problem menar André är att svenska lärosäten har vissa konkurrensnackdelar som de ej kan påverka (språk, klimat, bostads- och arbetsmarknad). Kravet på full kostnadstäckning och brist på stipendier begränsar också deras konkurrenskraft. Alla lärosäten har inte samma förutsättningar i den internationella konkurrensen. De svagare lärosätenas studenter kan gå miste om potentiella fördelar med internationaliseringen.

Tittar man på effekten av avgiftsinförandet ser man också minskad mångfald. Flödena från västländer där det i stor utsträckning även finns utbytesmöjligheter minskade i mindre grad än inflödet från mindre utvecklade länder och länder som skiljer sig åt kulturellt. Si:s stipendier till avgiftsskyldiga spelar en avgörande roll för de fattigaste länderna. Det blev inte minst tydligt under 2015 års migrationsuppgång då antalet stipendier ströps vilket ledde till minskade antal studenter från fattigare länder.

Färre studenter inom teknikområdet kommer till svenska lärosäten vilket ger färre studenter med potential att fylla inhemska arbetsmarknadsbehov inom teknik och forskning. André nämner att Tillväxtanalys 2018 konstaterade att var femte student stannade både före och efter avgiftsreformen. Alltså stannade färre i absoluta tal efter avgiftsinförandet eftersom det totala antalet inkommande studenter var lägre.

I den avslutande diskussionen ifrågasätter Hans P att mångfalds- respektive konkurrensmodellerna är relevant. De behöver inte stå emot varandra. De kan dessutom förekomma samtidigt. André förtydligar att det är fråga om tyngdpunktsförskjutningar. Tidigare strategier större betoning på mångfald medan senare mer betoning på konkurrens.

Ylva F för fram ett etiskt dilemma – flera av studenterna har svårt att prestera vilket ställer till nya problem då utbildningen är avgiftsbelagd. André har hört olika versioner av de inkommande studenternas prestationer, vissa representanter för internationellt framstående lärosäten säger att kvaliteten hos deras studenter har ökat.

Knut B påpekar att Sverige också har konkurrensfördelar som kan locka studenter.

André avslutar med att tipsa om en konferens som UU anordnar i maj (sedermera flyttat till november) <https://konferens.edu.uu.se/hercules/> .

(Se också ppt)

Övriga frågor och nästa möte

Nästa möte är den 2 oktober i UHR:s nya lokaler i Solna strand. Tuula förhör sig om huruvida det finns förslag på angelägna frågor att ta upp då och inför 2021. Ulf H föreslår att ta upp det projekt som UKÄ ingår i, EUniQ-projektet. Ett europeiskt projekt som handlar om kvalitetssäkring av Europauniversiteten. Virtuellt mobilitet förslås som tema, få en presentation och kanske uppleva det. Rapporten från gruppen för flyktingfrågor skulle vara intressant att ta upp menar Ylva F, bjuda in Cecilia Christersson. Scholars at risk också ett möjligt ämne.

Tuula tackar deltagarna för aktiv medverkan och avslutar mötet.